

Gebiedsontwikkeling de Wolfswaard

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

30 januari 2025

Gebiedsontwikkeling de Wolfswaard

Notitie Reikwijdte en Detailniveau
milieueffectrapportage

Januari 2025

Aangeboden door: K3Delta
Aangeboden aan: Provincie Gelderland, gemeente Neder-Betuwe en gemeente Wageningen

Document: Notitie Reikwijdte en Detailniveau milieueffectrapportage
Status:
Datum: 30-1-2025
Referentie: -

Projectcode: O043

Auteur(s): K. Lange & K. Akkerman (K3)
Interne controle: H. Hooijer (K3)

Inhoudsopgave

1	Toelichting project en de milieueffectrapportage.....	2
1.1	Het initiatief.....	2
1.2	Het plangebied	2
1.3	Besluitvorming en MER-plicht.....	4
1.4	Notitie Reikwijdte en Detailniveau.....	6
1.5	Maatschappelijke meerwaarde.....	7
1.6	Leeswijzer	7
2	Omgeving en beleidskader	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Europees beleid.....	8
2.3	Rijksbeleid	9
2.4	Provinciaal beleid	11
2.5	Beleid Waterschap Rivierenland	16
2.6	Gemeentelijk beleid	17
2.7	Wienerberger	18
2.8	TenneT.....	19
3	Het Voornemen	20
3.1	Doelstellingen project	20
3.2	De hoofdlijnen van het voornemen	21
3.3	Het alternatief	29
4	Inhoud en aanpak van het onderzoek	33
4.1	Overzicht belangrijkste onderzoeksvragen	33
4.2	MER-aspecten en beoordelingscriteria	33
5	Hoe gaan we verder?	36
5.1	Omgevingscommunicatie.....	36
5.2	Overzicht te nemen planstappen	36
5.3	Procedure	38
5.4	Planning.....	38
5.5	Contactgegevens	39
Bijlagen.....		1
I.	Verbeeldingen van het voornemen en alternatief.....	1
II.	Communicatie- en participatieplan.....	2
III.	Ontwikkelvisie	3

1 Toelichting project en de milieueffectrapportage

1.1 Het initiatief

K3Delta (verder te noemen als K3) is als 3^e generatie familiebedrijf gespecialiseerd in integrale gebiedsontwikkeling met het winnen van voor de bouwsector benodigde bouwgrondstoffen als drager, waarmee tevens invulling wordt gegeven aan maatschappelijke wensen en opgaven. K3 is initiatiefnemer van de voorgenomen gebiedsontwikkeling van de Wolfswaard: het komen tot een prachtige uiterwaard met een grotere biodiversiteit. Een gebied waar de natuur zich kan ontwikkelen en dat optimaal beleefd kan worden. Waar allerlei planten en dieren hun plek vinden en er in alle rust gevist, gewandeld en vogels gekeken kan worden.

Het betreft een integrale gebiedsontwikkeling waarin ook verduurzaming van steenfabriek De Wolfswaard (Wienerberger) een rol heeft. Steenfabriek de Wolfswaard is een van de weinige nog actieve steenfabrieken in de uiterwaarden. Een locatie waar Wienerberger wil investeren in verduurzaming door het productieproces te elektrificeren en vrachtwagenbewegingen te beperken. De ontwikkeling van de uiterwaard biedt kansen om bij te dragen aan deze ambitie, dit door aanleg van een haven en uitbreiding van het tasveld en depotterrein¹.

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de voorgenomen ontwikkeling middels tijdelijke zandwinning. Dit is de eerste stap in de milieueffectrapportage-procedure (mer-procedure), die wordt doorlopen om het bevoegd gezag en de omgeving te informeren over de besluitvorming omtrent het project. Deze NRD gaat in op de achtergrond van het project, beschrijft het relevante beleid en de regelgeving, de te onderzoeken varianten en geeft aan conform welk beoordelingskader de milieuthema's worden beoordeeld in het MER.

1.2 Het plangebied

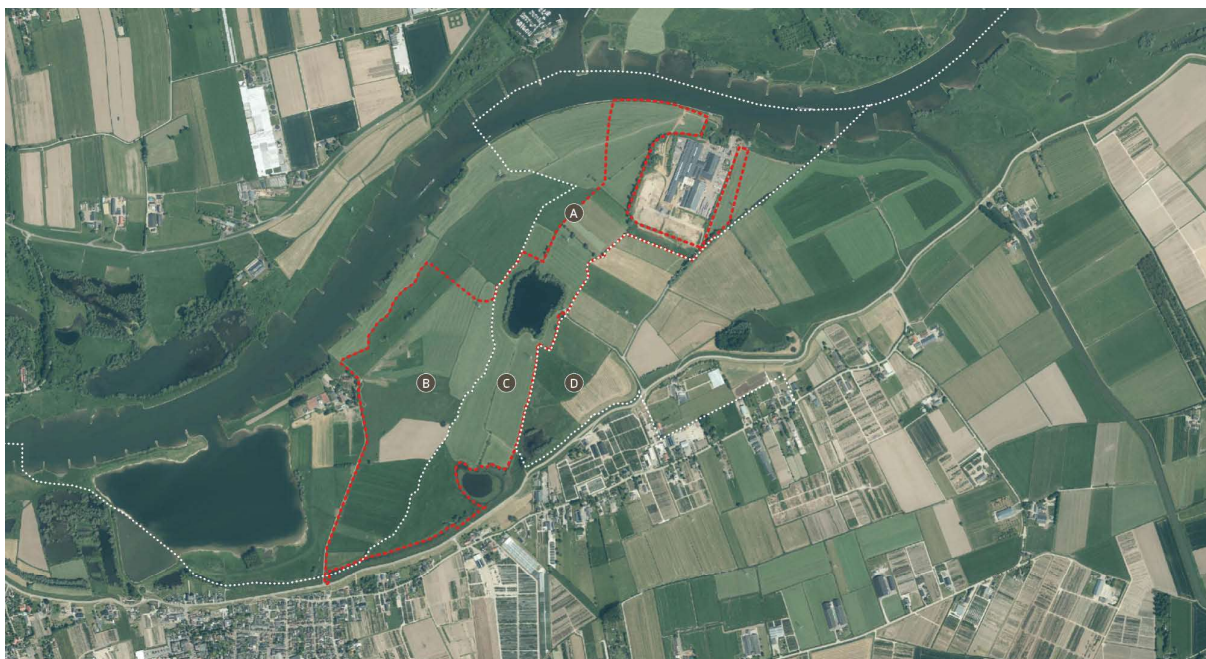
De Wolfswaard ligt in de gemeenten Neder-Betuwe én Wageningen, en grenst aan Overbetuwe, aan de zuidzijde van de Neder-Rijn en is in totaal circa 165 hectare groot. Binnen deze uiterwaarde is het plangebied vastgesteld van 79,5 hectare groot dat is weergegeven op Figuur 1. Het plangebied ligt in het Natura 2000-gebied Rijntakken, behoort voor een klein deel tot het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Nationaal Landschap Riviereengebied, zoals weergegeven op Figuur 2.

De huidige landschappelijke dragers zijn de Neder-Rijn, ringdijk (zomerkade) en de tochtsloot / strang in de uiterwaard, dit vormt tevens de gemeentegrens. Verder bepaalt het intensieve agrarische beeld en de aanwezige steenfabriek van Wienerberger het huidige karakter van de uiterwaard. Een overzicht van de functies is weergegeven op Figuur 3.

Plangebied/studiegebied

De effecten van het project kunnen ook buiten het plangebied optreden, daarom kennen we ook een 'studiegebied'. Het studiegebied verschilt per onderzoeksthema. Sommige effecten zijn lokaal en treden alleen op in het plangebied zelf, bijvoorbeeld bij eventuele aantasting van archeologische waarden. Andere effecten, zoals bijvoorbeeld stikstofdepositie of grondwaterstromen, kunnen zich tot op grotere afstand van het project voordoen. De omvang van het studiegebied wordt lopende het onderzoek duidelijk en wordt toegelicht in de op te stellen milieueffectrapportage (mer).

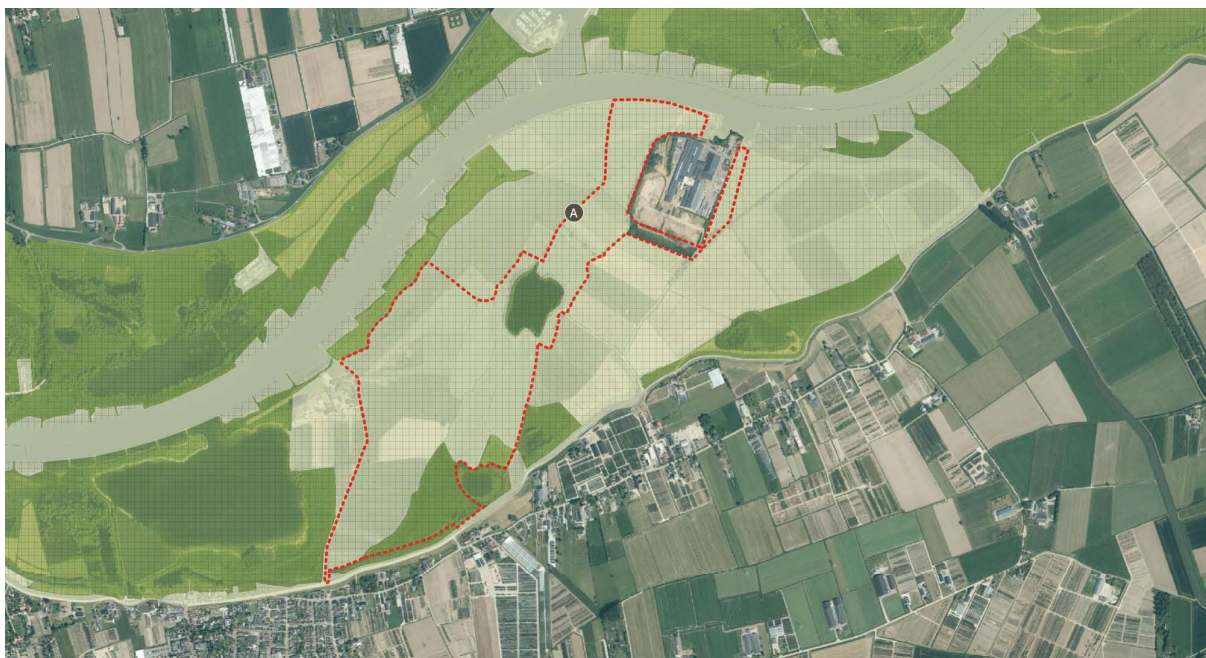
¹ Overige aspecten van de steenfabriek, zoals elektrificatie en aanpassingen aan het bestaande fabrieksterrein/installaties, vallen buiten de scope van deze gebiedsontwikkeling.

Ligging plangebied

- A** Plangrens
- B** Gemeente Wageningen
- C** Gemeente Neder-Betuwe
- D** Gemeente Overbetuwe

Figuur 1: De ligging van het plangebied

Natuurbeleid

- A** Plangrens
- Natura2000
- Gelders Natuurnetwerk (GNN)
- Groene Ontwikkelingszone (GO)

Figuur 2: Natuurbeleid: Natura2000, GNN en GO

Huidige functies plangebied

A Plangrens	D Ringdijk (zomerdijk)	G Hoogspanning
B Bedrijf - fabrieksterrein Wienerberger	E Winterdijk	
C Water met (ooi)bos	F Agrarische gronden	

Figuur 3: Huidige functies in de Wolfswaard

1.3 Besluitvorming en MER-plicht

De procedure voor de milieueffectrapportage (mer) dient om het milieubelang bij plannen en besluiten een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Het doorlopen van een mer-procedure bij plannen en besluiten is verplicht als een activiteit is opgenomen in Bijlage V van het Omgevingsbesluit (per 1-1-2024). Gevallen onder Kolom 2 van de genoemde bijlage kennen een mer-plicht. Als een activiteit is opgenomen in Kolom 3 van de genoemde bijlage, dan gaat het om een mer-beoordelingsplicht. In de beoordeling wordt getoetst of mogelijk belangrijke nadelige (milieu)gevolgen kunnen optreden. Indien met ja beantwoord, dan volgt alsnog de mer-plicht.

Milieueffectrapportage

De beoogde tijdelijke zandwinning is een activiteit als genoemd in categorie B1, geval 2°, van Bijlage V van het Omgevingsbesluit. De relevante drempelwaarde bij deze categorie is 'een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare' (zie Tabel 1).

Daarnaast dient het omgevingsplan gewijzigd te worden om de planologische functieverandering voor de gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. Dergelijke gebiedsontwikkelingen vallen onder de categorie J12 van Bijlage V van het Ob: Landinrichtingsprojecten.

Tabel 1. Onderdeel B. Aanwijzing projecten en daarvoor benodigde besluiten waarvoor een MER-(beoordelings)plicht geldt

Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
Nr. Projecten	Gevalen waarin de mer-plicht geldt (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet)	Gevalen waarin de mer-beoordelingsplicht geldt (artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet)	Besluiten als bedoeld in artikel 11.6, derde lid, onder c, van dit besluit
B. Winning van delfstoffen en oppervlakedelfstoffen			
B1 Turfwinning, groeven en dagbouwmijnen	Winning, wijziging of uitbreiding van een winning: 1°. van turf met een terreinoppervlakte van meer dan 150 ha; of 2°. in een groeve of dagbouwmijn met een terreinoppervlakte van meer dan 25 ha	Winning, wijziging of uitbreiding	De omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit
J. Infrastructuur en ruimte			
J12 Landinrichtingsprojecten	Niet van toepassing	Aanleg, wijziging of uitbreiding	Het omgevingsplan

De beoogde gebiedsontwikkeling beslaat ca. 79,5 hectare. Bij oplevering zal het gebied onder te verdelen zijn in ca. 70,7 hectare natuur waarvan ca. 6,1 hectare ondiep water (tot een waterdiepte van 4 meter), ca. 20,4 hectare dieper water en ca. 44,2 hectare moeras en landnatuur. Deze moeras- en landnatuur doet tijdens hoogwater op de Nederrijn ook dienst als laagdynamische overstromingszone. Daarnaast wordt 6 hectare haven gerealiseerd en wordt het steenfabrieksterrein met 2,8 hectare depotruimte en tasveld (stenenopslag) uitgebreid. Op circa 32,5 hectare (nieuwe plas + haven) wordt tijdelijk zand gewonnen, dit overstijgt de drempelwaarde van geval 2°. Hierdoor ontstaat er een mer-plicht voor het besluit op de omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit (cat. B1, kolom 4). Voor de algehele gebiedsontwikkeling en de daarbij behorende planologische procedure (het wijzigen van het omgevingsplan, cat. J12, kolom 4) geldt enkel een mer-beoordelingsplicht.

Het bevoegd gezag

Onder de nieuwe omgevingswet, is voor ontgrondingsactiviteiten > 100.000 m³ (artikel 4.6 van het Omgevingsbesluit) de provincie Gelderland het bevoegd gezag. Zij kan voor activiteiten binnen de omgevingsvergunning advies inwinnen bij de relevante bevoegde gezagen.

De gemeente Neder-Betuwe en gemeente Wageningen zijn het bevoegd gezag voor de planologische procedure (wijziging omgevingsplan). Afgesproken is dat gemeente Neder-Betuwe hierin het voortouw neemt en de afstemming met gemeente Wageningen verzorgt. Zij wint tevens advies in bij de andere bestuurslagen. Voorliggende planontwikkeling wordt in zijn totaliteit door de verschillende bevoegde gezagen afgestemd en besproken.

Procedure

De procedure voor de mer is als volgt:

- a. het opstellen van een notitie over de reikwijdte en het detailniveau (NRD) van het MER (voorliggend document);
- b. op verzoek van de initiatiefnemer verleent het bevoegd gezag advies over de NRD, het bevoegd gezag raadpleegt hiervoor overige bestuursorganen en instanties (waaronder de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.));
- c. de NRD wordt formeel 6 weken ter inzage gelegd waardoor ook voor derden kennisgeving en inspraak mogelijk is;
- d. raadplegen van de bij de uitvoering van het plan betrokken bestuursorganen zoals Provincie Gelderland, waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat Oost Nederland, gemeenten Wageningen en Neder-Betuwe;
- e. opstellen van een plan-/project-MER t.b.v. de mer-plichtige activiteiten en de wijziging van het omgevingsplan;
- f. ter inzage leggen van het ontwerpbesluit-ontgrondingsactiviteit en het ontwerp wijzigingsbesluit omgevingsplan inclusief het MER, waarbij (formele) inspraak mogelijk is;
- g. het bevoegd gezag zal de Commissie m.e.r. in de gelegenheid stellen advies uit te brengen over het milieueffectrapport;
- h. het vaststellen van het wijzigingsbesluit omgevingsplan en het definitief verlenen van de omgevingsvergunning, waarbij de milieueffecten in het MER zijn beschreven en een reactie op de ingekomen zienswijzen bij de verdere besluitvorming is opgenomen;
- i. bekendmaking van het besluit.

Overige activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning benodigd is, betreffen de flora- en fauna-activiteiten, Natura 2000-activiteiten en wateractiviteiten.

De ontwikkeling van de Wolfswaard is niet passend binnen het geldend planologisch regime. Het huidige (tijdelijke) omgevingsplan zal moeten worden herzien. De huidige bestemmingen moeten worden herzien om de beoogde functies van de Wolfswaard mogelijk te maken. Gelet op de omvang van de voorgenomen gebiedsontwikkeling geldt een mer-beoordelingsplicht voor de planologische procedure. Daarnaast is de omgevingsvergunning voor een ontgrondingsactiviteit mer-plichtig.

Volgens de procedures dient voor de planologische procedure (wijziging omgevingsplan) eerst een aanmeldnotitie mer-beoordeling te worden opgesteld, waarna het bevoegd gezag besluit of een MER noodzakelijk is. Omdat voor de ontgrondingsactiviteit al een project-MER noodzakelijk is, wordt de plan-MER hierin meegenomen. De wijziging van het omgevingsplan wordt tegelijk met de ontgrondingsactiviteit in procedure gebracht. Om die reden wordt één gecombineerde plan- en-project MER opgesteld. Het document wordt verder aangehaald als: MER.

1.4 Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Voorliggend document, de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is bedoeld om betrokkenen en omgeving vooraf te informeren en te raadplegen over de gewenste inhoud van de op te stellen milieueffectrapportage, ofwel over de reikwijdte en het detailniveau. De 'reikwijdte' geeft aan wat het voornemen is, welke varianten worden onderzocht en welke (milieu- en omgevings)thema's in beeld worden gebracht. Het 'detailniveau' betreft de diepgang en methode van het onderzoek.

De provincie Gelderland stelt eenieder in de gelegenheid een reactie te geven (een zienswijze in te dienen) over de reikwijdte en het detailniveau van het MER, zoals in voorliggend document beschreven.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau ligt (in overleg met het bevoegd gezag) voor eenieder ter inzage op de volgende locaties:

- provincie Gelderland, Markt 11, Arnhem;
- gemeente Neder-Betuwe, Burgemeester Lodderstraat 20, Opheusden;
- gemeente Wageningen, Markt 22 Wageningen.

Schriftelijk - digitaal reageren

Gedurende de periode van terinzagelegging kunt u per post of digitaal een zienswijze indienen. Voor de details wordt verwezen naar de publicatie op overheid.nl of in de lokale krant.

1.5 Maatschappelijke meerwaarde

K3Delta is een familiebedrijf dat al drie generaties voorziet in bouwgrondstoffen in Nederland. Door de structurele vraag voor onder andere de woningbouw- en de infrastructuur opgave naar zand is er ook een structurele opgave om bij gebiedsontwikkelingen vrijkomend zand te benutten.

Het beleidsplan zand- en kleiwinning van de provincie Gelderland d.d. 6 december 2006 stelt dat het winnen van bouwgrondstoffen gezien wordt als een activiteit waarbij andere beleidsdoelstellingen zoals bijvoorbeeld recreatie en natuurontwikkeling gerealiseerd kunnen worden. Hier zijn langs de rivieren al veel succesvolle natuurgebieden mee gerealiseerd. Met de beoogde ontwikkeling van de Wolfswaard wordt ingespeeld op:

- duurzaam voorzien in bouwgrondstoffen;
- natuurontwikkeling;
- extensieve recreatie;
- waterveiligheid;
- bijdrage aan verduurzaming van de steenfabriek.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de huidige ruimtelijke context en het relevante beleidskader. Hiermee wordt op basis van de bestaande landschapskwaliteiten in beeld gebracht welke kansen voor bovenstaande thema's in het plangebied aanwezig zijn en welke doelstellingen daaruit gedestilleerd kunnen worden. Dit vormt de basis voor het voorlopig ontwerp van het voornemen dat in hoofdstuk 3 wordt beschreven.

In hoofdstuk 4 komen de te verwachten effecten op de omgeving aan de orde. Daarin wordt tevens beschreven welke onderzoeken naar verwachting nodig zijn voor het beoordelen van de(milieu)effecten en het beoordelen van de benodigde vergunningen. Het document sluit met hoofdstuk 3 af met de te doorlopen procedures, de te raadplegen instanties en een kort overzicht van de planning.

2 Omgeving en beleidskader

2.1 Inleiding

Om aansluiting te vinden bij de ruimtelijke opgaven die er spelen, is een analyse gemaakt van de bestaande kwaliteiten van het gebied, ambities voor versterking hiervan en het hiermee samenhangende ruimtelijke beleid.

De kwaliteiten en ambities zijn voor zover mogelijk verwerkt in het voornemen dat nader wordt omschreven in H3. Het beleidskader wordt – van grof naar fijn – in onderstaande paragrafen nader beschreven. In de conclusies van onderstaande paragrafen wordt de relatie van het beleid met het voornemen omschreven.

2.2 Europees beleid

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is een van de programma's die helpt de natuur in de rivieren, meren, plassen, kanalen en beken te herstellen. Rijkswaterstaat neemt maatregelen in en langs de grote rivieren, in samenwerking met Staatsbosbeheer en andere overheden.

Momenteel wordt door Rijkswaterstaat de kansrijkheid van natuurvriendelijke oevers langs de kribvakken onderzocht. De grond tussen de kribvakken en de zomerkade is eigendom van Staatsbosbeheer, hier is een tweezijdig aangetakte luwtemaatregel voorzien. Deze maatregel valt buiten het plangebied van K3. Met het aantakken van de strang en de nieuwe plas op de Nederrijn (zie H3) kan echter ook verdere invulling aan dezelfde doelstellingen worden gegeven: extra luwtezones en een groter oppervlak aan natuurvriendelijke oevers.

Natura 2000-gebied Rijntakken

Dit Natura 2000-netwerk bestaat uit gebieden die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn. Deze Europese richtlijn is een belangrijk instrument om de Europese biodiversiteit te waarborgen. Het gebied is geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben. Doelsoorten zijn o.a. de grote modderkruiper, kwartelkoning, porseleinhoen en watersnip.

Het deelgebied Uiterwaarden Nederrijn bestaat uit de uiterwaarden van de Nederrijn tussen Heteren en Wijk bij Duurstede. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. De uiterwaarden zijn gevarieerd in breedte en hoogteligging. De uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, meidoornhagen, knotwilgen, bosjes, moerasgebiedjes, ontgrondingsgaten en geïsoleerde oude riviertakken. Karakteristiek voor dit gebied is de overgang van het rivierenlandschap naar de hogere gronden: de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. De Natura 2000-doelstellingen zijn ook overgenomen in de doelstellingen van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone (GNN en GO, zie §2.4).

Natuurherstelverordening

De aanleiding voor de Europese natuurherstelverordening is dat de natuur in de Europese Unie snel achteruitgaat, ondanks huidig beleid en regelgeving. De natuurherstelverordening heeft overlap met en is een versterking en verbreding van een aantal Europese en internationale regels die al van toepassing zijn, zoals de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Kaderrichtlijn Water, en het verdrag over biologische diversiteit (Convention on Biological Diversity).

De Natuurherstelverordening bevat verschillende verplichtingen voor natuurherstel die aan specifieke ecosystemen en soorten verbonden zijn. De verordening bevat streefdoelen voor herstel van ecosystemen; verbetering van de biodiversiteit; en de verplichting om de daling van het aantal bestuivers te keren.

Conclusie Europees beleid

Gezien de ligging in Natura 2000-gebied is een Natura 2000-toetsing nodig. Het plan voorziet in geschikte habitats voor de doelsoorten, deze bijdragen worden nader beschreven in §3.2. De omvorming van agrarische graslanden naar glashaverhooiland is ook gunstig voor bestuivers.

2.3 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SIVR²) bevat de visie van het Rijk op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Het Rijk streeft naar een krachtige aanpak die ruimte geeft aan regionaal maatwerk, de gebruiker voorop zet, investeringen prioriteert en ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur met elkaar verbindt.

De ruimtelijke waarden die het nationaal belang waarborgen zijn opgenomen in 13 verschillende belangen. In de structuurvisie wordt ook aangegeven op welke wijze het Rijk deze belangen wil verwezenlijken.

De ontwikkeling past binnen het doel van het rijk om natuurwaarden, cultuurhistorische waarden en de biodiversiteit te versterken.

Water en bodem sturend

In 2022 koos het kabinet de beleidslijn ‘water en bodem sturend’ (WBS) als uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Doelstellingen van WBS zijn:

- kwetsbaarheid voor weersextremen als gevolg van klimaatverandering verkleinen;
- beschermen van onze watervoorraden;
- herstel van biodiversiteit;
- het tegengaan van bodemdaling.

Met de gebiedsontwikkeling van de Wolfswaard dragen we bij aan klimaatadaptatie, aanvulling van de watervoorraden en herstel van biodiversiteit.

Programmatische aanpak Grote Wateren

De Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW³) heeft tot doel de ecologische waterkwaliteit te verbeteren en de natuur te versterken in de grote wateren, waaronder het rivierengebied. Dit middels een aantal maatregelen in de ecosysteem van de grote wateren:

- meer ruimte voor water;
- verbindingen tussen grotere en kleinere wateren;
- ontwikkelen van leefgebieden passend bij het grote water voor meer afwisseling.

² <https://open.overheid.nl/repository/ronl-archief-b78e7eec-caf3-437e-9b0e-2ed34836effc/1/pdf/structuurvisie-infrastructuur-en-ruimte-4.pdf>

³ <https://www.pagw.nl/>

Deltaprogramma

Het Deltaprogramma 2025⁴ werkt aan drie opgaven:

- bescherming tegen overstromingen;
- zoetwaterbeschikbaarheid;
- klimaatbestendige inrichting.

Voor het gebied Rijn en Maas is hiervoor op termijn extra binnendijkse ruimte nodig, voor waterveiligheid en waterbeschikbaarheid, in combinatie met watergebonden functies.

Integraal Riviermanagement

Binnen het programma Integraal Riviermanagement (IRM⁵) werken het Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten de komende decennia aan een toekomstbestendig Maas- en Rijnsysteem. Dat als systeem goed functioneert, meervoudig bruikbaar en duurzaam te beheren is. En een (economisch) aantrekkelijk rivierengebied mogelijk maakt met een optimale balans tussen hoogwaterveiligheid, natuur en waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid en bevaarbaarheid.

Hierin is door het Rijk besloten om voor het rivierengebied de volgende nieuwe beleidsdoelen na te streven:

1. Voor **rivierbodemplugging en sedimenthuishouding**: een voldoende stabiele en beheerbare bodemplugging van het zomerbed die bijdraagt aan herstel van de natuurlijke rivierdynamiek en zorgt voor een goede bevaarbaarheid en waterverdeling over Nederland bij lage rivierafvoeren
2. Voor **afvoer- en bergingscapaciteit**: voldoende capaciteit om de hogere rivierafvoeren die in de loop van deze eeuw verwacht worden, op te vangen en om ruimtelijke ontwikkelingen, natuur, bodemplugging en overige opgaven te faciliteren.

Voor wat betreft de bodemplugging en sedimenthuishouding zal een rivierkundige beoordeling worden uitgevoerd, zie §4.2.

Beleidslijn Grote Rivieren

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een wijziging voor van de Beleidslijn grote rivieren (Bgr). Dit moet ervoor zorgen dat er voldoende ruimte blijft voor waterberging en rivierafvoer. De planning is dat vanaf 1 januari 2025 de nieuwe Beleidslijn grote rivieren (Bgr 2025) de Beleidslijn grote rivieren uit 2006 (Bgr 2006) vervangt.

Een belangrijke wijziging is dat niet-riviergebonden activiteiten in het rivierbed niet meer worden toegestaan.

De winning van oppervlaktedelfstoffenwinning is volgens Artikel 4, sub j, van de Brg 2025 een riviergebonden activiteit, en daarmee toegestaan. De ontwikkeling draagt daarnaast bij aan ruimte voor waterberging.

Conclusie rijksbeleid

Geconcludeerd kan worden dat de gebiedsontwikkeling passend is binnen het rijksbeleid, en bijdraagt aan de doelen van de PAGW, het Deltaprogramma en IRM (zie H3). Wel dienen de effecten van de gebiedsontwikkeling op de vaarweg van de Nederrijn (rijkswater) te worden onderzocht. Hier is Rijkswaterstaat reeds bij betrokken. Zie ook §4.2.

⁴ <https://dp2025.deltaprogramma.nl/>

⁵ <https://programmairm.ireporting.nl/>

2.4 Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland

In de omgevingsvisie⁶ wordt beschreven hoe de provincie bijdraagt aan een toekomstbestendig Gelderland. De toekomstbestendige bijdrage is vertaald in twee hoofddoelen:

1. een duurzame economische structuur;
2. het borgen van de kwaliteit en veiligheid van onze leefomgeving.

De economische structuurversterking vraagt om een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Hiervoor zijn een goede bereikbaarheid en voldoende vestigingsmogelijkheden van belang. Maar dit betekent ook het borgen van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving met de unieke kwaliteiten van natuur, water en landschap in Gelderland.

Het plangebied ligt grotendeels binnen de Groene ontwikkelingszone. Zie Figuur 2. Voor een klein deel ligt het plangebied ook binnen het GNN.

Groene Ontwikkelingszone (GO) en Gelders Natuurnetwerk (GNN)

De provincie heeft voor deelgebied 180 (Uiterwaarden Neder-Rijn Heteren - De Spees) de volgende kernkwaliteiten⁷ aangewezen:

- laagdynamische rivier met enige geologische en geomorfologische dynamiek, water-, sediment- en diasporetransport; ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust;
- onderdeel van Nationaal Landschap Rivierengebied;
- kleinschalig, deels agrarisch cultuurlandschap, waarin op grote schaal klei is gewonnen; ook enkele zandwinplassen;
- natuurcomplexen Randwijksche Waarden - Schoutenwaard, Wolfswaard en Maneswaard-De Spees;
- waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen, ringslang en bever;
- ecologische verbinding zuidoever langs stedelijke ontwikkeling Renkum - Heteren en A50;
- rivierverruimingsproject Lexkesveer met aanleg nevengeul;
- Schoutenwaard bijzonder vogelgebied;
- leefgebied steenuil;
- leefgebied kamsalamander;
- kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en kleine ooibosjes;
- Limes met castella;
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen;
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en steenfabrieken);
- rust, ruimte en duisternis m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden;
- abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem.

En als ontwikkelingsdoelen:

- ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden;
- ontwikkeling water- en oeverhabitats;
- ontwikkeling hard- en zachthoutooibossen;
- ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden;
- ontwikkelen weidevogelpopulaties;
- ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels;

⁶ https://media.gelderland.nl/Omgevingsvisie_Gaaf_Gelderland_07f3da27da.pdf

⁷ https://geodata.gelderland.nl/bestanden/Geo-teksten/Dataset/POVE_B_Kernkwal_deelgeb/html/kernkwaliteiten180.html

- ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën, waaronder ringslang en kamsalamander;
- ontwikkeling populatie bevers (en otters);
- ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroomrichting) met lokaal doorzichten op stuwwallen;
- behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen.

Ganzenrustgebied

De Wolfswaard valt onder rustgebied voor wintergasten (ganzen). De provincie en haar partners geven door het vaststellen van rustgebieden invulling aan de internationale verplichting tot duurzame instandhouding van de ganzenpopulatie. In de rustgebieden voor winterganzen waarborgt de provincie de noodzakelijke rust voor ganzen.

Omgevingsverordening Gelderland⁸

Het Gelders Natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone liggen in het Nationaal landschap Rivierengebied. Ruimtelijke initiatieven in dit gebied zijn alleen mogelijk als die de kernkwaliteiten van een nationaal landschap niet aantasten. Dit deel van het Rivierengebied is ook aangewezen als Natura 2000-gebied.

Nationaal Landschap Rivierengebied

Het rivierenlandschap kent vanouds een oost-west gerichte structuur met rivieren, uiterwaarden, dijken, oeverwallen en kommen.

Kernkwaliteiten

De bijbehorende kernkwaliteiten zijn:

- schaalcontrast van zeer open naar besloten;
- samenhangend stelsel van rivier-uiterwaard-oeverwal-kom;
- samenhangend stelsel van hoge stuwwal-flank-kwelzone-oeverwal-rivier.

Specifiek voor de uiterwaarden van de Nederrijn wordt benoemd:

- smal en verstild, laagdynamisch karakter;
- weidse vergezichten over de rivier en vaak fraai zicht op de stuwwallen (Veluwezoom, Utrechtse Heuvelrug);
- grote openheid van de uiterwaarden met nauwelijks bebouwing en grotendeels grasland;
- tot de schaarse bebouwing behoren enkele steenfabrieken en voormalige steenfabrieksterreinen, sommige met ruïnes;
- plaatselijk komen rabatten voor als herinnering aan de griendcultuur.

Koepelgids en Streekgids Betuwe en Tielerwaard (deelgebied Nederrijn & Lek)

In de Streekgids Betuwe en Tielerwaard⁹ zijn de volgende ontwikkeldoelen opgenomen:

- Bouw voort op het specifieke DNA van de Nederrijn & Lek;
 - o ontwikkel de uiterwaarden langs de Nederrijn en Lek als een doorgaande samenhangende groenblauwe structuur, waarin functies als ecologie, landbouw, watermanagement en recreatie op een logische wijze zijn gecombineerd;
 - o versterk daarbij het romantische en relatief kleinschalige karakter van de Nederrijn en Lek. Bouw voort op de afwisseling van natuurrijke en cultuurrijke delen. Ontwikkel kleinschalige beplantingsstructuren, zoals oobossen, grienden en hagen. Zet actief in op herinrichting van zandwinlocaties tot waardevolle natuur- of recreatiegebieden;

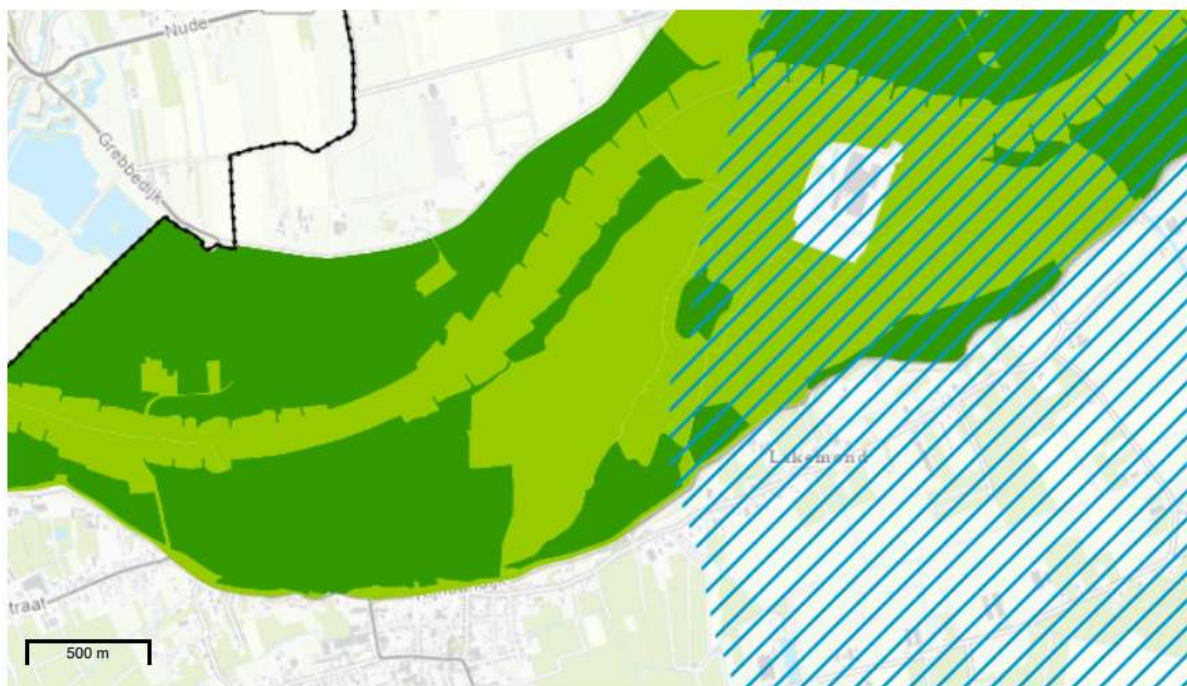
⁸ https://media.gelderland.nl/Omgevingsverordening_Gelderland_januari_2023_12310e266c.pdf?updated_at=2023-01-20T12:31:28.076Z

⁹ https://media.gelderland.nl/Streekgids_Betuwe_Tielerwaard_31f5c69240.pdf

- zorg voor een afwisseling van dynamische en laagdynamische natuurgebieden, gebaseerd op de werking van het natuurlijk systeem. Ontwikkel laagdynamische natuur in geïsoleerde waterpartijen zoals moerasgeulen, kwelgevoede geulen aan de voet van de stuwwal, of in oude kleiwinputten langs de voet van de dijk. Versterk de ecologische gradiënt tussen de rivier en de hoge gronden van de stuwwal;
- Versterken ensemblewaarde en identiteit hoogwatervrije terreinen;
 - ontwikkel hoogwatervrije terreinen (steenfabrieken, depots, restanten haventerrein of fabrieksterrein) als een herkenbaar ensemble in de uiterwaarden met een eigen identiteit met respect voor het verleden. Hier in het bijzonder kunnen de voormalige steenfabrieken (steenovens en schoorsteen) ingericht worden als recreatieve pleisterplaats of als ecologische verblijfplaats (o.a. vleermuizen.) Oude tichelgaten kunnen worden ingericht als moerasnatuur en oude smalspoortracés kunnen een nieuwe betekenis krijgen als wandelroute;
- Ontwikkelen van een multifunctionele Rijndijk;
 - het versterken van de herkenbaarheid van het watererfgoed;
 - het recreatieve routenetwerk rondom de dijk wordt versterkt;
- Versterk de relatie tussen stad/dorp en de rivier;
 - ontwikkel rivierparken: Uiterwaarden en de dijk als onderdeel van de openbare ruimte/het uitloopgebied; nieuwe routes naar de rivier en het toevoegen van recreatieve functies in de uiterwaarden;
 - behoud en versterk zichtlijnen op (historische) waterfronten.

Intrekgebied

Daarnaast is het plangebied in de Omgevingsverordening aangewezen als intrekgebied. Zie ook Figuur 4. Een intrekgebied is een beschermingsgebied van grondwater, waar het grondwater binnen duizend jaar bij een pompput voor de openbare drinkwatervoorziening kan zijn. In intrekgebieden is het verboden mijnbouwwerken aan te leggen en te exploiteren. Het winnen van oppervlakedelfstoffen valt volgens de mijnbouwwet niet onder de term mijnbouw. Gezien de voorgenomen ontwikkeling is dit geen belemmering.

Legenda

Geconsolideerde Omgevingsverordening Gelderland (januari 2023)

- Gelders natuurnetwerk
- Groene ontwikkelingszone
- intrekgebied

Figuur 4: uitsnede themakaarten Omgevingsverordening

Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2024-2027

De Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie¹⁰ focust op 5 thema's:

- 1 Groene steden en dorpen;
 - De gebiedsontwikkeling draagt bij aan groen uitloopgebied voor Opheusden (zie H3);
- 2 Water- en bodemsturend;
 - Water, bodem en ondergrond als basis voor klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling, met speciale aandacht voor aanpak van droogte. De gebiedsontwikkeling draagt hieraan bij (zie H3);
- 3 Toekomstbestendig bouwen;
 - Het verduurzamen van de steenfabriek en leveren van duurzame bouwgrondstoffen ten behoeve van de regionale bouwopgave (zie H3);
- 4 Klimaatbestendige wegen;
- 5 Hitte.

¹⁰ https://media.gelderland.nl/Uitvoeringsagenda_Klimaatadaptatie_2024_2027_a180b011e2.pdf

Regionaal Programma Werklocaties

In de regionale programma's werklocaties¹¹ (rpw's) maakt de provincie met regio's en gemeenten afspraken over het ontwikkelen van bedrijventerreinen in de regio. Hierin is opgenomen dat solitaire bedrijvigheid die volgens de huidige planologische inzichten op een bedrijventerrein thuishoort, niet significant hoort te groeien in het buitengebied. Steenfabrieken zijn echter van oudsher riviergebonden, zowel vanwege de herkomst van de grondstof (rivierklei) als de aan- en afvoer per schip. Het verhuizen naar een binnendijks bedrijventerrein ligt dan ook niet voor de hand.

De gemeente zal in het kader van het RAP (*Regionaal Acquisitie Platform*) hierover advies opvragen bij de provincie Gelderland. Zie ook §3.2.

Cultuurhistorie

De cultuurhistorische beleidskaart van Gelderland geeft de volgende identiteitsdragers:

- ringdijk;
- winterdijk;
- kades;
- bebouwing;
- grens en front (Limes);
- wiel;
- meanderruggen en geulen;
- delfstofwinning.

Conclusie provinciaal beleid

De verbetering van de belevingsmogelijkheden van het landschap vormt één van de hoofddoelen van het Nationale Landschap: 'avontuurlijkere wandelroutes om de natuur te kunnen beleven' en 'door kennis krijgt de beleving meer diepgang'.

In de streekgids ligt de nadruk op een combinatie van functies (zoals natuur, waterberging, en recreatie), en plek voor cultuurhistorie waarmee ook de beleefbaarheid van een gebied wordt verbeterd.

Het voornemen (zie H3) voorziet hierin. Het gebied kenmerkt zich als een samenhangend ensemble van natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. Door de ligging tussen de Maneswaard en de Schoutenwaard wordt een aaneengesloten natuur- en cultuurlandschap gecreëerd, voorzien van wandelroutes, een uitzichtpunt en informatievoorziening.

Het voornemen voorziet er ook in meer water in (en aangrenzend aan) het intrekgebied vast te houden waardoor ook meer infiltratie naar de dieper gelegen grondwatervoorraden mogelijk is.

Uniek aan het plangebied is de ligging tussen steile zuidflanken van de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug (Grebbeberg) en de Veluwe (Wageningse berg) welke goed zichtbaar zijn aan de overkant van de Nederrijn. Tot zo'n 150.000 jaar geleden was dit één stuwwal, maar door de Rijn is het zuidelijke deel geërodeerd en verdwenen. Ook de Nederrijn als Limes draagt de nodige geschiedenis met zich mee.

De locatie biedt mogelijkheden om bij te dragen aan de ontwikkeldoelen van de Groene Ontwikkelingszone, het voornemen voorziet hierin (zie H3) door onder andere glanshaverhooilanden en ooibos te realiseren, met habitats voor meerdere doelsoorten zoals beschreven in de Natura 2000-doelstellingen.

¹¹ <https://tiel.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/32c4afa9-40e2-4352-9656-36a5c324698f>

Met de gebiedsontwikkeling wordt invulling gegeven aan drie van de thema's uit de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.

Er zal getoetst moeten worden of het ganzenrustgebied significant wordt aangetast. In de ruimtelijke onderbouwing voor wijziging van het omgevingsplan zal worden opgenomen waarom verplaatsing van de steenfabriek naar een bedrijventerrein ongewenst is, dit is voor de NRD of het MER verder niet relevant.

2.5 Beleid Waterschap Rivierenland

Legger en Waterschapsverordening

In het plangebied liggen enkele C-watergangen, welke voor realisatie van het plan deels vergraven zullen worden. Daarnaast wordt nieuw oppervlaktewater gerealiseerd. Op basis van de Algemene regels (WT 9) is er geen vrijstelling van vergunningsplicht, vanaf 1-1-2024 is een omgevingsvergunning nodig (voorheen watervergunning).

De ingrepen in het watersysteem zijn op basis van de Waterschapsverordening vergunbaar indien de aan- en afvoer- en bergingscapaciteit minstens gelijk blijven. Ook dient een eventuele afname in natuurvriendelijke oevers te worden gecompenseerd door aanleg van natuurvriendelijke oevers elders in de Wolfswaard, en dient aangetoond te worden dat de voorgenomen ingreep niet leidt tot een onaanvaardbare binnendijkse kweltoename.

De werkzaamheden vinden buiten de beschermingszone van de primaire waterkering plaats. Wel bevindt zich in het plangebied een Overige waterkering(zomerkade) die zal worden verlegd. Zie Figuur 5.

Figuur 5: uitsnede legger waterkeringen WSRL

Regionale Adaptatie Strategie (RAS) Rivierenland

In de RAS¹² wordt ingezet op het behouden en versterken van (natte) natuur, het vergroten van de biodiversiteit en het zoeken naar nieuwe natuurdoelen op andere plekken. De natuurgebieden maken deel uit van een sterke groenblauwe dooradering in het landschap. Deze groenblauwe dooradering faciliteert berging en voorraad van zoet water voor de functies in het gebied en is tevens aantrekkelijk voor natuur en recreatie.

Conclusie beleid waterschap

Het voornemen (zie H3) voorziet in het handhaven van de aan- en afvoercapaciteit van het watersysteem. Door de aanleg van nieuw oppervlaktewater neemt de bergingscapaciteit van het gebied toe. Hiermee past het plan binnen de beleidsregels van het waterschap, en kan tevens een bijdrage worden geleverd aan de regionale adaptatiestrategie.

Raakvlakken van de gebiedontwikkeling met de zomerkade en de primaire waterkering, worden met het waterschap afgestemd.

2.6 Gemeentelijk beleid

Omgevingsvisie gemeente Neder-Betuwe

De omgevingsvisie van Gemeente Neder-Betuwe¹³ maakt onderscheid in een Waardenkaart en een Richtinggevende kaart.

De waarden:

- waterrijk, rivier en rivierbedding, aanwezigheid strangen, wielen;
- mooie dijken, als pad/route, als uitkijkpunt;
- het groene en natuurlijke karakter;
- de relatieve rust;
- de toegankelijkheid.

Wat ziet de gemeente graag:

- natuur en waterberging;
- recreanten die zich als gast gedragen;
- begrazing die de natuurwaarden dient.

In de richtinggevende kaart is het gebied aangemerkt als zoekgebied voor recreatie.

Omgevingsvisie buitengebied gemeente Wageningen¹⁴

De gemeente Wageningen sluit zich in haar omgevingsvisie aan bij het voorkeursalternatief van de Grebbedijk, dit deel van de uiterwaarden maakt hier geen onderdeel vanuit. Wel wordt natuurontwikkeling en omvorming van landbouwgebied naar natuur genoemd, met als doelstelling een aangesloten natuurgebied te creëren.

¹² <https://cuatro.sim-cdn.nl/waterschaprivierenland/uploads/ras-rivierenland-klimaatbestendig-hr.pdf>

¹³ <https://www.omgevingsvisienederbetuwe.nl/omgevingsvisie-nederbetuwe/wat-is-de-visie>

¹⁴ <https://www.wageningen.nl/wp-content/uploads/2022/04/Visie-buitengebied.pdf>

Omgevingsvisie gemeente Overbetuwe¹⁵

Het plangebied ligt buiten de Gemeente Overbetuwe maar sluit hier wel nagenoeg op aan. De Gemeente Overbetuwe benoemt als kernkwaliteiten van de uiterwaarden:

- de karakteristieke weilanden met zomerkades, oude stroomgeulen en kolken;
- de uiterwaarden als 'parel' met vrij zicht op de stuwwallen waar soms de invloed van baksteenindustrie nog steeds voelbaar is;
- hoge natuurwaarden.

Als ontwikkeldoelstellingen wordt benoemd:

- versterking van natuurwaarden;
- medegebruik voor extensieve recreatie (wandel- en struinroutes) stimuleren, vooral nabij het bestaande netwerk van recreatieve routes in het buitengebied.

Conclusie gemeentelijk beleid

Het voornemen (zie H3) sluit aan bij de doelstellingen voor natuurontwikkeling en extensieve recreatie uit de verschillende omgevingsvisies. Er wordt sterk ingezet op de versterking van natuur, landschapswaarden en de beleving van het landschap wat het gebied ten goede komt.

Het plangebied kent in de huidige situatie hoofdzakelijk een agrarische bestemming met waarden natuur, landschap en uiterwaarden. De bestemming natuur (voor een deel van het plan), het uitbreiden van het steenfabrieksterrein en de haven passen niet binnen het tijdelijke Omgevingsplan Neder-Betuwe / Wageningen. In het kader van de Omgevingswet zal een Omgevingsplan opgesteld worden.

2.7 Wienerberger

Cultuurhistorische elementen zoals voormalige klei- en zandwinningen kenmerken het gebied. Ook steenfabrieken zijn onlosmakelijk met de omgeving verbonden. Deze werden gebouwd op opgehoogde terreinen, waaromheen de kleilaag grotendeels werd afgeticheld en ter plekke werd verwerkt tot bakstenen. De hercultiveringsplicht uit de jaren '50 zorgde voor een herinrichting na afgraven tot landbouwgronden. Hierbij werden de vlakke, grote weilanden en akkers aangelegd. Delfstofwinning heeft het huidige landschap mee gevormd.

Steenfabriek de Wolfswaard van Wienerberger is een actieve steenfabriek in de uiterwaarden. Wienerberger heeft een lange historie in duurzaam ondernemen én grote ambities om te bouwen aan een duurzame, circulaire toekomst. De ontwikkeling van de uiterwaard biedt kansen bij te dragen aan deze ambitie door aan- en afvoer van product per schip mogelijk te maken en het terrein van de steenfabriek aan te passen aan toekomstige (duurzaamheids)ambities.

¹⁵ https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.1734.0330OVBomgevingsv-VSG1/t_NL.IMRO.1734.0330OVBomgevingsv-VSG1.pdf

2.8 TenneT

Door het plangebied lopen twee hoogspanningslijnen, zie Figuur 6. Hiermee is in het ontwerp rekening gehouden, en raakvlakken worden met TenneT afgestemd.

Figuur 6: Hoogspanningsnet, in het blauw de verbindingen 150 kV Veenendaal - t Goede Spoor - Dodewaard (zuidwest) en 150 kV Dodewaard - Ede (noordoost) (bron: <https://webkaart.hoogspanningsnet.com>)

3 Het Voornemen

3.1 Doelstellingen project

Een uitgebreidere beschrijving van de huidige situatie en het voornemen is gepresenteerd in de ontwikkelvisie in Bijlage III.

De huidige landschappelijke dragers zijn de Nederrijn, ringdijk (zomerkade) en de tochtsloot / strang in de uiterwaard. Het plangebied kent kansen voor versterking van de bestaande kwaliteiten en de belevingsmogelijkheden van het rivierengebied en haar cultuurhistorie. Op basis van het beleidskader in H2 kunnen de volgende projectdoelstellingen worden geformuleerd:

- Duurzaam voorzien in bouwgrondstoffen:
 - duurzaam en lokaal gewonnen, doel en middel om de ontwikkeling mogelijk te maken aangezien hiermee (zowel financieel als ruimtelijk) de middelen worden gecreëerd om duurzame herontwikkeling van het gebied mogelijk te maken;
- Het ontwikkelen van laagdynamische en klimaatbestendige riviernatuur:
 - klimaatadaptatie door ruimte voor de rivier, het vasthouden van water en stimuleren van biodiversiteit, dienend aan de Natura 2000-, GO- en GNN-doelstellingen;
- Vergroten van de landschapsbeleving:
 - de rivier als landschapspark: de overgang van de stuwwallen naar de open uiterwaarden van de Betuwe, met ruimte voor natuur en cultuurhistorie (baksteenindustrie, Limes, rabatten, kades, wielen); we vergroten de ruimtelijke kwaliteit en met struinpaden versterken we de identiteit van Opheusden als dorp aan de Nederrijn;
- Toekomstbestendige steenfabriek:
 - Veilig vervoer over water, CO2-reductie, landschappelijke inpassing steenfabriek en optimalisatie ruimtegebruik.

In het voornemen (zie §3.2) worden de doelstellingen nader gekwantificeerd. Doelen kunnen strijdig zijn met elkaar: intensievere vormen van recreatie kunnen natuurontwikkeling belemmeren; het ene habitatype kan ten kostte gaan van een ander; meer winning van bouwgrondstoffen resulteert in minder natuur; anderzijds is er een samenhang met de exploitatie, waarbij minder winning resulteert in minder agrarische grond welke kan worden afgewaardeerd naar natuur. We kiezen een integrale benadering waarbij alle doelstellingen in balans worden behaald. Eventuele strijdigheden worden in het MER afgewogen. In deze afweging is de participatie en samenwerking met de bevoegde gezagen van groot belang (zie ook het participatieplan d.d. 25-10-2023).

In het MER wordt het voornemen nader onderzocht en verfijnd op basis van milieueffecten. In H4 wordt beschreven hoe de milieueffecten worden beoordeeld en op welke aspecten de bijdrage van de alternatieven aan de doelstellingen wordt beoordeeld.

In voorbereiding op voorliggend NRD en de vergunningsprocedures zijn reeds overleggen met Provincie Gelderland, Gemeente Neder-Betuwe, Gemeente Wageningen, Rijkswaterstaat en Waterschap Rivierenland gevoerd. Op basis van de input en adviezen van voorgenoemde overheden, is het voornemen zoals gepresenteerd in §3.2 tot stand gekomen.

3.2 De hoofdlijnen van het voornemen

Bovenstaande doelstellingen bepalen de reikwijdte van het project en de zoekruimte van de varianten en opties (wat valt wel en wat valt niet binnen het project). De scope van het uit te voeren onderzoek hangt hier nauw mee samen. Het ontwerp van het voornemen moet aansluiten op deze doelstellingen.

Het voornemen is niet in beton gegoten en kan aangepast of geoptimaliseerd worden met de inzichten die vanuit het participatieproces en de milieueffectenrapportage naar voren komen. Uitgangspunt is dat in het definitieve ontwerp invulling wordt gegeven aan de in §3.1 geschetste doelstellingen en, daarnaast bestaande functies een plek te geven in het ontwerp.

Bovenstaande is verbeeld in het voornemen dat in Figuur 7 is weergegeven. Vervolgens wordt ingezoomd op de verschillende doelstellingen van het project en hoe die een plek hebben gekregen in het voornemen.

Inrichtingsvoornemen 'Natuur'

A Plangrens	D Stroomdalgrasland	G Struinzone op zomerkade
B Strang met rietmoeras	E Vogelobservatiepunt	H Nieuwe haven met inlaatwerk
C Nat tot vochtig hooiland	F Parkeerplaats	

Figuur 7: Inrichtingsvoornemen 'Natuur'

Toekomstbestendige steenfabriek

Steenfabriek de Wolfswaard is een van de weinige nog actieve steenfabrieken in de uiterwaarden. Een locatie waar Wienerberger wil investeren in verduurzaming door het productieproces te elektrificeren en vrachtwagenbewegingen te beperken. De ontwikkeling van de uiterwaard biedt kansen om bij te dragen aan deze ambitie, dit door aanleg van een haven en uitbreiding van het tasveld en depotterrein.

De uitbreiding draagt bij aan een duurzame en toekomstbestendige bedrijfsvoering op de locatie:

- continuïteit van de werkgelegenheid op de locatie;
- de duurzame productie van gevelstenen is noodzakelijk om te voldoen aan de maatschappelijke vraag naar woningen;
- om ook in de toekomst duurzaam (CO₂-reductie) te kunnen produceren zijn investeringen nodig (warmtepomp, zonnepanelen e.d.) die middels een efficiënte bedrijfsvoering verantwoord gedaan moeten worden.

Het is niet wenselijk (dan wel redelijkerwijs mogelijk) om de uitbreiding van de steenfabriek op een bedrijventerrein te realiseren of het bedrijf in zijn geheel te verplaatsen. De afhankelijkheid van transport per schip (met name van grondstoffen) maakt dat de ligging aan een hoofdwaterweg essentieel is. Verplaatsing naar een bedrijfsterrein (niet watergebonden) leidt ook tot een onverantwoorde toename van transportverkeer (vrachtauto's). Een goede laad en losfaciliteit maakt dat in de toekomst het transport van gereed product per schip eveneens mogelijk wordt. In de gemeente Neder-Betuwe is geen vergelijkbaar terrein beschikbaar.

De activiteiten op het depot en het tasveld zijn onlosmakelijk met het productieproces verbonden. Het afsplitsen van de betreffende terreingedeelten door het realiseren van een bedrijfscomplex van vergelijkbare omvang elders is geen optie. De productiekosten zouden onevenredig toenemen.

Vanuit historisch oogpunt is de keramische industrie in de Betuwe gevestigd in de uiterwaarden. Vele tientallen fabrieken zijn in de afgelopen honderd jaar verdwenen. De huidige locatie van de Wolfswaard past in het historisch perspectief zoals dat voor de keramische industrie geldt. De uitdaging is dat de vaak oude locaties qua omvang niet meer kunnen voldoen aan de huidige eisen die aan een moderne fabriekslocatie gesteld worden. Daarom is op deze locatie de gevraagde uitbreiding noodzakelijk.

Door middel van het voorgenomen plan wordt de steenfabriek aan de noord, zuid en zuidwestzijde landschappelijk beter ingepast dan de huidige situatie, en zal er naar verwachting een lichte afnamen van transport per vrachtwagen plaats vinden.

In de uitvoering starten we met realisatie van de nieuwe haven voor de steenfabriek, aangezien dan meteen transportfaciliteiten voor de tijdelijke zandwinning mogelijk worden gemaakt. Al het zand wat vrijkomt bij de tijdelijke zandwinning wordt per schip afgevoerd.

De haven, die aansluit op de nieuwe strang, krijgt een invaart aan de Nederrijn zodat schepen het fabrieksterrein kunnen bereiken. Hierdoor kan het transport van en naar de steenfabriek meer per schip plaatsvinden wat kan leiden tot een afnamen van stikstof- en CO₂-uitstoot.

In totaal wordt het hoogwatervrije terrein met circa 2,8 hectare vergroot. Door het plan ontstaat rivierkundige ruimte die benut wordt om het fabrieksterrein beter landschappelijk in te passen door middel van (hardhoutooi)bos aan de noord en aan de zuidzijde van het terrein. De zichtlijnen op de fabriek worden zo onderbroken. In Figuur 8 is het huidige zicht op het fabrieksterrein vanaf de noordoever van de rijen getoond. In de toekomst zal hardhoutooibos dit zicht beperken.

Figuur 8: zicht op de steenfabriek vanaf de Wageningse uiterwaarden, in de huidige (boven) en toekomstige situatie (onder)

Aan de oostzijde van het steenfabrieksterrein wordt het tasveld vergroot, zie Figuur 9 voor de herinrichting van het steenfabrieksterrein. Dit vindt plaats achter de bestaande houtwal. Aan de zuidzijde van het steenfabrieksterrein wordt het depotterrein vergroot. Deze hogere gronden worden landschappelijk ingepast en de taluds lenen zich voor ontwikkeling van hardhoutooibos, passend binnen het riviersysteem. De ontwikkeling draagt bij aan het ontwikkelen van een toekomst bestendige en duurzame steenfabriek.

Nieuw haven en aanpassingen fabrieksterrein steenfabriek

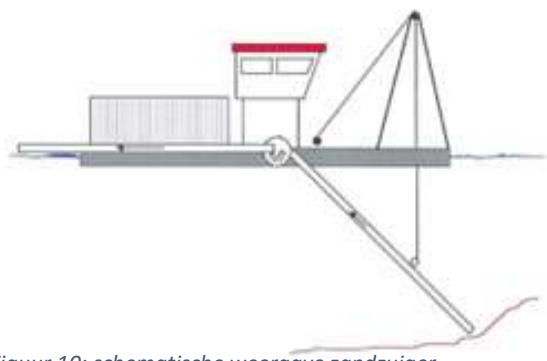
A Stuw/inlaatwerk	D Uitbreiding tasveld
B Laad- en loswal	E Uitbreiding kleidepots
C Invaart vanaf de Nederrijn	

Figuur 9: nieuwe haven en aanpassingen fabrieksterrein steenfabriek

Winning bouwgrondstoffen

Gelijktijdig met (en volgend op) het ontgraven van de haven (ca. 210.000 m³) wordt gestart met de tijdelijke ontgraving van de strang (94.000 m³) en de plas (2.800.000 m³). Deze aantallen zijn indicaties, het onderzoekstraject kan hier invloed op hebben. Het huidige maaiveld ligt op ca. NAP +7 m. De gebiedseigen bovengrond (ca. 0,5 tot 1 m) wordt, alvorens met de winning kan worden begonnen, afgegraven. De vrijkomende bovengrond wordt binnen het project gebruikt voor aanleg van de nieuwe zomerkade en de natuurvriendelijke oevers.

Het zand zal vervolgens tot ca. 20 m- maaiveld worden gewonnen (diepste deel van de nieuwe plas) doormiddel van een drijvende zuiger, zie Figuur 10. De eerste drie meter beneden huidig maaiveld (NAP +7 m) zullen met flauwe taluds (> 1:7) worden afgewerkt. Vervolgens worden de taluds tot de diepte van de put afgewerkt met een stabiel talud dat door middel van een oeverstabiliteits-onderzoek nader zal worden bepaald. Naar verwachting komt dit neer op een taludhelling van 1:3 tot 1:4. Dit wordt nader in het MER onderzocht.

Figuur 10: schematische weergave zandzuiger

Het gewonnen zand (totaal ca. 3.300.000 m³) zal via een drijvende leiding naar een tijdelijk installatieterrein nabij het hoogwatervrije terrein van de steenfabriek worden gebracht. Na het classificeren van het zand zal het zand via de nieuwe haven per schip worden afgevoerd.

Laagdynamische riviernatuur

De rivier met zijn bijbehorende dynamiek en (geo)morfologie in combinatie met de cultuurhistorische elementen dienen als basis voor het ontwerp. Natuur- en natuurlijke processen zoals nat/vochtige hooilanden, oobos en nevengeulen met slikkige en zandige oevers zijn terug te vinden in het voornemen, zie Figuur 11 t/m Figuur 14. Ook de relatie tussen open voedselrijke foerageergebieden en rustgebieden (open water) voor overwinterende en doortrekkende watervogels komt terug in het plan.

Een flauw aflopende ecologische gradiënt van hardhoutoobos naar vochtig hooiland, brede rietgordels en ondiepe wateren in de stroomgeulen maakt het interessant leefgebied voor moeras- en weidevogels en amfibieën. Dit komt ten goede aan de doelsoorten, zoals de watersnip, porseleinhoen, kwartelkoning en grote modderkruiper.

Middels een inlaatwerk bij de haven staat de strang en plas in verbinding met de Nederrijn, zodat de strang en plas ook als paaigebied voor riviervissen kan dienen.

Figuur 11: vochtig hooiland

Figuur 12: slikkige en zandige oevers

Figuur 13: grote modderkruiper (links) en porseleinhoen (rechts)

In de eindsituatie bestaat het plangebied uit ca. 70,7 hectare natuur, waarvan ca. 26,5 hectare water met ondiepe oeverzones en 44,2 hectare moeras- en landnatuur. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit ca. 4,5 ha natuur (de bestaande plas). Nabij het veerhuis in Opheusden is momenteel door K3 nog een plan in ontwikkeling waarbij rietmoeras en wandelroutes middels een kleinschalige kleiwinning wordt gerealiseerd. In de Wolfswaard is ook ruimte om glanshaverhooiland te compenseren die bij de ontwikkeling bij 't Veerhuis verloren gaat, zie Figuur 14 (natuurcompensatie Maneswaard).

Inrichtingsvoornemen 'Natuur' - natuurdoeltypen

- A** Water
- B** Moeras- en landnatuur
- C** Natuurcompensatie Maneswaard

Figuur 14: natuurdoeltypen

Klimaatadaptatie

Het ontwikkelen van laagdynamische riviernatuur gaat samen met het creëren van meer ruimte voor de rivier en het vasthouden van water, zie Figuur 15. Het gebied behoort tot het stroomvoerend gebied van de Nederrijn. De herinrichting biedt kansen tot een grootschalig aaneengesloten overstromingsgebied die door middel van een in- en uitlaat te regelen is. Dit faciliteert waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, en ondieptes waar verschillende dier- en plantensoorten baat bij hebben¹⁶. Hierin kan conflicterend zijn, dat meer waterberging in het overstromingsgebied leidt tot minder ondiepe zones. Ook het effect op kwel op aangrenzende landbouwpercelen is een aandachtspunt.

Overstromingsvlakte

- A Plangrens
 - B Inlaatwerk
 - C Nieuwe zomerkaide
- Overstromingsvlakte

Figuur 15: overstromingsvlakte

Vergroten van de landschapsbeleving

Natuurontwikkeling en realisatie van de omliggende wandel-/struinenpaden, vindt zoveel mogelijk gelijktijdig met de winning plaats. Zodoende wordt het gebied al in een vroeg stadium beleefbaar voor de omgeving.

Het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit en het beleefbaar maken van het landschap is een belangrijk aspect van de gebiedsontwikkeling. De huidige Wolfswaard is niet toegankelijk voor recreanten -met uitzondering van de bestaande plas welke door de plaatselijke hengelsportvereniging wordt gebruikt-, maar heeft de potentie én ruimte voor extensieve recreatie in combinatie met grootschalige robuuste natuurontwikkeling. De planvorming transformeert de Wolfswaard tot een beter beleefbare uiterwaard. Oude kades en smalspoortracés worden als struinroute zichtbaar gemaakt in het landschap, en bieden zicht op de stuwwallen, de rivier, oude steenfabrieken en de bedrijvigheid rond de haven.

¹⁶ <https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/artikelen/ecologische-belang-van-overstromingsvlaktes>

De lange traditie van grondstoffenwinning wordt doorgezet door ontwikkeling van nieuw open water in combinatie met nieuwe functies (natuur en extensieve recreatie). De diversiteit in schaal en cultuurhistorische elementen vertellen het verhaal van grondstoffenwinning en landschapsinrichting.

Op de oeverwal ter hoogte van de nieuwe invaart ontstaat een fraai uitzicht over de Wolfswaard, met doorzichten op de nieuwe geul met rijke ecologische oevers. In de verte zijn de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe zichtbaar, en ook de schoorstenen van de oude steenfabrieken in de Plasserwaard en de Blauwe Kamer.

Extensieve recreatie kan conflicteren met natuurdoelen. Behoud van rust in het gebied is ook belangrijk voor omwonenden. Om hierin balans te vinden, wordt de ligging van eventuele wandelpaden uitgebreid meegenomen in het participatietraject. Rond de strang en plas worden besloten en ontoegankelijke zones met rietmoeras, slikkige oevers en ooibos gerealiseerd zodat de balans tussen extensieve recreatie en natuur gewaarborgd wordt. Mogelijkheden zoals het sluiten van wandel-/struinpaden tijdens het broedseizoen zouden kunnen worden opgenomen in het beheerplan.

Door realisatie van het voornemen kan een route naar een uitkijkpunt of vogelkijkhut, of een rondje Wolfswaard worden gewandeld, zie Figuur 16. De strang en geulen worden niet toegankelijk gemaakt voor recreatie om mogelijke verstoring van (broed)vogels te voorkomen.

Om de toegankelijkheid te vergroten én het autoverkeer verder in de uiterwaard te ontmoedigen, wordt een kleinschalige parkeerplaats aangelegd, nabij de toegangsweg van de steenfabriek. Deze parkeerplaats is direct aan de wandel-/struinroute gelegen zodat wandelaars niet de doorgaande weg over hoeven te steken. Er worden ook een aantal fietsbeugels voorzien. In het MER wordt onderzocht hoe groot de parkeervoorziening moet worden. Het wordt een parkeerplaats met een natuurlijke uitstraling, zodat het geen afbreuk doet aan de context.

Recreatie

A Struinroute	D Kleinschalige landelijke bezoekersparkeerplaats
B Vlinderbrug over strang	E Verbinding met naastgelegen uiterwaarden
C Vogelobservatiepunt	

Figuur 16: voorgenomen wandelroutes

3.3 Het alternatief

Gezien het feit dat dit plan nauw is verbonden aan de bestaande steenfabriek, is het niet zinvol of realistisch om een alternatieve locatie te onderzoeken. Voor de steenfabriek is geen andere haalbare rivierlocatie te vinden en daarbij zullen de verzonken kosten hoog worden. In het MER worden dan ook geen locatie-alternatieven beoordeeld, maar is gekozen voor een inrichtingsalternatief.

Voor het plangebied is de bestaande grondpositie van Wienerberger en K3 in het gebied bepalend. Voor wat betreft de contouren van de plas zijn de aanwezige hoogspanningslijnen, de primaire waterkering, en de toegangsweg Maneswaard bepalend. Het steenfabrieksterrein heeft als randvoorwaarden dat de bestaande aanvoerroute van klei en de afvoerroute van stenen in stand wordt gehouden. Locaties van de haven, en uitbreiding van tasveld en depot liggen daarmee in grote lijnen vast. Voor de haven is in overleg met Rijkswaterstaat bepaald welke locatie hier vanuit rivierkundig en nautisch oogpunt geschikt is, hier zal in het MER ook op ingegaan worden.

Voorafgaand aan het opstellen van voorliggende NRD zijn ook mogelijkheden met een alternatieve (kleinere) tijdelijke zandwinning onderzocht. Deze zijn echter financieel niet haalbaar gebleken. Voor realisatie van het plan dient ca. 80 ha agrarische grond uit agrarisch gebruik te worden genomen, hiervan wordt ca. 26 ha omgevormd naar de plas middels tijdelijke zandwinning. Dit is minimaal om de afwaardering van de agrarische gronden en de natuurontwikkeling te kunnen bekostigen.

Het inrichtingsalternatief 'Cultuur' is gekozen om extensief agrarisch medegebruik te faciliteren en de aanwezige cultuurhistorische elementen in het gebied te versterken. Denk aan knotwilgen, hagen, hooilanden, en rabatten (Figuur 18), doorkruist door klompenpaden. Hiermee wordt ook aansluiting gezocht bij het huidige politieke klimaat. Deze variant is mede ingegeven door gesprekken welke we met agrariërs in de omgeving hebben gevoerd, waarbij er bij enkelen de behoefte is aan extensief beheerde buitendijkse graslanden om over te kunnen schakelen naar een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering.

Natuurwaarde wordt bereikt middels de brede rietoevers en kruidenrijke graslanden en glanshaverhooilanden, natuureilanden en landschapselementen. Zie Figuur 17 en Bijlage I.

In Figuur 20 en Figuur 21 zijn visualisaties van beide varianten gegeven, ten opzichte van de huidige situatie in Figuur 19.

Binnen het alternatief is een meer traditionele manier van landbouw mogelijk. Bij het alternatief kan de agrarische sector een grotere rol spelen dan alleen beheer van de gronden. Dit wordt ook bereikt door de gronden rondom de nieuw aan te leggen strang minder te verlagen dan in het voornemen. Hierdoor ontstaan er minder vochtige hooilanden waar de doelsoorten bij gebaad zijn.

Inrichtingsalternatief 'Cultuur'

A Plangrens	C Moeraszone	F Parkeerplaats
B Beek met knotwilgen, heggen en glanshaverhooiland	D Stroomdalgrasland	G Cultuurhistorisch uitkijkpunt
	E Grienden/rabatten	H Nieuwe haven met inlaatwerk

Figuur 17: inrichtingsalternatief 'Cultuur'

Figuur 18: rabatten

Figuur 19: huidige situatie

Figuur 20: visualisatie inrichtingsvoornemen 'Natuur'

Figuur 21: visualisatie inrichtingsalternatief 'Cultuur'

4 Inhoud en aanpak van het onderzoek

4.1 Overzicht belangrijkste onderzoeksvragen

Ter onderbouwing van het ontwerp, de omgevingsvergunning en het onderliggende MER, worden de komende planfase een aantal gerichte onderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken dienen om vast te stellen:

- of het plan uitvoerbaar is;
- in welke mate het voornemen of het alternatief bijdragen aan de projectdoelen;
- in welke mate voor, tijdens en na de uitvoering hinder op kan treden (geluid, stof, veiligheid) en hoe deze hinder geminimaliseerd kan worden.

4.2 MER-aspecten en beoordelingscriteria

In Tabel 3 is een overzicht gegeven van de projectdoelen, de onderwerpen welke in het MER nader worden onderzocht, en de criteria waarop wordt beoordeeld of effecten gunstig, ongunstig of neutraal zijn. De onderwerpen en criteria kunnen tijdens de onderzoeken wijzigen, op basis van voortschrijdend inzicht. De milieuaspecten worden conform de vigerende normen onderzocht, indien van toepassing.

Het merendeel van de in het MER onderzochte onderwerpen hebben direct raakvlak met de projectdoelen, de effecten kunnen dan ook kwantitatief (bij benadering) of kwalitatief worden beoordeeld op de bijdrage die geleverd wordt aan de projectdoelen (en daarmee de beleidsdoelstellingen waarop de projectdoelen zijn gebaseerd). Met name de tijdelijke effecten (onder Woon- en leefmilieu) zijn integraal van aard en niet specifiek op een projectdoel van toepassing, deze worden indien beschikbaar getoetst aan standaard- en grenswaarden.

Voor de toekomstbestendige steenfabriek worden enkel de onderdelen beschouwd die onderdeel zijn van voorliggend plan (haven, uitbreiding tasveld en depotterrein, landschappelijke inpassing).

Voor de vergelijking van de varianten worden de effecten met plussen en minnen op een vijfpuntschaal beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie (Tabel 2). De referentiesituatie betreft de huidige situatie inclusief autonome ontwikkeling. Onderscheid tussen bijvoorbeeld een positief effect en een sterk positief effect, kan bijvoorbeeld worden gemaakt als het alternatief een gunstiger effect heeft dan het voornemen.

Tabel 2: Beoordelingsschaal

Score	Betekenis	Wanneer toegekend
--	sterk negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie	dit zijn effecten die dusdanig groot/ernstig zijn dat de haalbaarheid, uitvoerbaarheid of vergunbaarheid van dat het alternatief ter discussie staat.
-	negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie	effect is te mitigeren/accepteren
0	geen effect ten opzichte van de referentiesituatie	geen/beperkt effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	positief effect ten opzichte van de referentiesituatie	effect leidt tot een verbetering ten opzichte van de referentiesituatie
++	sterk positief effect ten opzichte van de referentiesituatie	effect leidt tot een sterke verbetering ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel 3: de projectdoelen, milieuaspecten en beoordelingscriteria

Doel	Milieuaspect (hoofdstuk MER)	Beoordelingscriterium	Wijze van beoordeling effecten
Voorzien in bouwgrondstoffen	Bodem	Bodemkwaliteit	Kwantitatief/kwalitatief: bruikbaarheid materiaal, effecten door sanering of verspreiding van mogelijk aanwezige verontreinigingen (NEN5717 en NEN5725)
		Grondbalans	Kwantitatief: de hoeveelheid vrijkomende bouwgrondstoffen
		Oeverstabiliteit	Kwantitatief (CUR113)
Laagdynamische riviernatuur	Natuur	Natuurdoelstellingen	Kwantitatief: de oppervlakte nieuwe natuur per doeltype welke wordt gerealiseerd
		Soortenbescherming (biodiversiteit)	Kwalitatief: toetsing op soortenbescherming en mogelijkheden welke ontstaan voor nieuwe flora en fauna en beschermde soorten
		Gebiedsbescherming	Kwalitatief: toetsing op gebiedsbescherming (bestaande natuurwaarden) en toe- of afname stikstofdepositie (GNN, Natura2000)
	Water	Grondwaterstanden en stijghoogte	Kwantitatief (MORIA-grondwatermodel): i.r.t. de gebruiksfuncties en grondwaterrisico's als zetting en wateroverlast
		Kwel/infiltratie	Kwantitatief: toetsing kweltoename binnendijks
		Rivierkunde	Kwantitatief: toetsing aan het RBK v6.0.
		Klimaatadaptatie	Kwantitatief: hoeveelheid waterberging en overstromingsvlakte / ondieptes, in omvang en periode
Landschaps- beleving	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Landschappelijke waarden	Kwalitatief/kwantitatief: versterking, behoud, of verlies bekende en aantoonbaar te verwachten waarden
		Cultuurhistorische waarden	
		Archeologische waarden	
		Recreatieve verbindingen	Kwantitatief: de lengte van nieuwe vrijliggende wandelpaden, aantal parkeerplaatsen, kwalitatief: conflicterende natuurdoelen
Toekomstbestendige steenfabriek	Woon- en leefmilieu	Verkeer (tijdens en na realisatie)	Kwantitatief / kwalitatief: verkeersveiligheid, instructieregels Bkl, effect op uitstoot en zwaar verkeer over de dijk; effect vaarverkeer op waterrecreatie
Duurzame uitvoering		Kwantitatief: stroomaansluiting, brandstofgebruik & zonnepanelen	
Geluid (tijdens en na realisatie)		Kwantitatief: o.b.v. modelberekeningen en grenswaarden, Bkl	
Luchtkwaliteit (tijdens en na realisatie)		Kwantitatief: o.b.v. modelberekeningen en grenswaarden, Bkl	
Ontploffbare oorlogsresten		Kwantitatief (CS-VROO)	
Bedrijfs- en milieuzonering		Kwalitatief bureauonderzoek	
-		Beheer	Beheerbaarheid

Referentiesituatie

In het MER worden het voornemen en de het alternatief (zowel de realisatiefase als de gebruiksfase) beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie. De referentiesituatie is de huidige situatie aangevuld met autonome ontwikkelingen, oftewel de toekomstige situatie die ontstaat als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd. Plannen en projecten waarover al een bestuurlijk besluit is genomen en die onherroepelijk zijn, en waarvan het dus aannemelijk is dat deze gevolgen hebben voor het plangebied, zijn onderdeel van deze autonome ontwikkeling.

5 Hoe gaan we verder?

5.1 Omgevingscommunicatie

Onze communicatie met en naar de omgeving is gericht op zorgvuldigheid, openheid, transparantie en het benutten van kansen uit de streek (participatie). Dit betekent dat wij de omgeving tijdig over de plannen informeren en hen op de hoogte houden van de ontwikkelingen. Wij reiken zo de bewoners de hand en betrekken ze binnen de vigerende beleidskaders bij het meedenken en aanvaarden van het voorgenomen plan. Wij zijn dan ook zeer geïnteresseerd in de ideeën van omwonenden om zo tot een breed gedragen inrichtingsplan te komen. Kansrijke en breed gedragen ideeën worden meegenomen in de afweging voor het definitief ontwerp. Wij organiseren periodiek een informatiemoment, tevens wordt regelmatig een nieuwsbrief uitgebracht. Wij hebben vooruitlopend op de planvorming een participatieplan opgesteld dat is toegevoegd als Bijlage II van de NRD. In overleg met de gemeenten Wageningen en Neder-Betuwe is besloten dat de gemeente Neder-Betuwe de regierol vanuit beide gemeenten oppakt. Op deze manier zal voorkomen worden dat zaken onnodige dubbel worden uitgevoerd en wordt de integraliteit behouden.

5.2 Overzicht te nemen planstappen

Zoals te lezen is in het eerste hoofdstuk van dit startdocument, zijn wij verplicht een mer-procedure uit te voeren voor de realisatie van een tijdelijke zandwinning. Voor dit project wordt een 'uitgebreide procedure' gevolgd. Hiervoor is een standaard procedure opgesteld (zie Figuur 18), die wij in grote lijnen aanhouden voor de planstappen. Als aanvulling op deze procedure leggen wij dit startdocument ter visie.

Om meer in detail te treden, geven wij hier een overzicht van de voorgenomen planstappen:

- a. In de aanloop naar een (definitief) document van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau is er de mogelijkheid voor eenieder om te **participeren**, mede op basis van dit startdocument dat ter inzage wordt gelegd. Er wordt voor omwonenden en omliggende grondeigenaren een (inloop)bijeenkomst georganiseerd, waarbij wij onze plannen en het voorlopig ontwerp presenteren. In gesprekken met omwonenden halen wij reacties op de plannen op. Als blijkt dat ideeën vanuit de omgeving kansrijk zijn voor het ontwerp, nemen wij deze mee in het ontwerpproces. De provincie Gelderland en de gemeente Neder-Betuwe informeren via een kennisgeving waar en wanneer het startdocument ter inzage ligt en hoe daarop gereageerd kan worden (zie § 5.4 over de gecoördineerde procedure). Naast het ter inzage leggen zal het startdocument ook (tegelijk) voorgelegd worden voor de commissie mer om ook vanuit deze commissie voldoende input te ontvangen voordat het mer-traject wordt opgestart.
- b. Wij **raadplegen** de bij de planuitwerking **betrokken bestuursorganen en belangenorganisaties**. In dit geval zijn dat primair de provincie Gelderland, gemeenten Neder-Betuwe en Wageningen en waterschap Rivierenland. Wij leggen hen het plan voor en vragen hen advies uit te brengen op het plan.
- c. Wij **stellen het milieueffectrapport (MER) op**, waarin de effecten van het voorgenomen plan op het milieu benoemd worden. Daarnaast is dit het moment waarop wij het definitieve ontwerp opstellen. De uitkomsten van de diverse onderzoeken en de opmerkingen/ideeën uit de omgeving vormen de input voor het verfijnen en aanscherpen van het ontwerp. Het MER wordt voorafgaande aan het ontwerp-omgevingsplan voor advies aan de Commissie mer voorgelegd.
- d. De provincie Gelderland en de gemeenten Neder-Betuwe en Wageningen **leggen het definitieve ontwerp, het onderzoek, het wijzigingsbesluit omgevingsplan en als onderbouwing het MER (gecoördineerd) ter inzage**, waarbij inspraak mogelijk is. Eenieder die betrokken is of zich betrokken voelt bij het plan, wordt in de gelegenheid gesteld om

gedurende een periode van zes weken zijn/haar zienswijzen over het MER en de vergunningen naar voren te brengen.

- e. Het bevoegd gezag **raadpleegt de Commissie mer** voor een toetsingsadvies over het MER. Via deze weg proberen wij een helder en compleet MER te verkrijgen, in afstemming met de bevoegde gezagen in deze: provincie Gelderland en de gemeenten Neder-Betuwe en Wageningen.
- f. De provincie Gelderland en de gemeenten Neder-Betuwe en Wageningen **maken het definitieve besluit bekend**. Het bevoegd gezag stelt het plan vast als voldoende rekening is gehouden met de gevolgen voor het milieu en hoe wij omgaan met eventuele ingebrachte zienswijzen. Dit laatste wordt samengevat in een zogenoemde reactienota. Hierna kunnen wij beginnen aan de uitvoering van het project.

De omgeving kan naast een bijdrage op de (inloop)bijeenkomst een reactie geven tijdens de participatie- en formele inspraakmomenten, zie stap a en d. Formele en informele reacties worden waar mogelijk in de planvorming meegenomen. Er wordt een reactienota als bijlage in het MER opgenomen, zodat een ieder kan zien of en hoe reacties hun inbedding hebben gekregen.

Figuur 22: Overzicht van de te doorlopen mer-procedure (IN = initiatiefnemer, BG = bevoegd gezag, MER = milieueffectrapport)
(Bron: Kenniscentrum InfoMil)

5.3 Procedure

Het plan past niet in de huidige (tijdelijke) omgevingsplannen van de betreffende gemeentes.

Met inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet, worden bestaande bestemmingsplannen en het Activiteitenbesluit over een periode van 8 jaar omgezet naar het omgevingsplan.

Om de ontwikkeling planologisch mogelijk te maken, wordt een wijziging van het omgevingsplan onder de Omgevingswet aangevraagd.

De gemeentes Wageningen en Neder-Betuwe zijn is het bevoegd gezag voor de planologische procedure (wijziging omgevingsplan). In overleg met de gemeenten Wageningen en Neder-Betuwe is besloten dat de gemeente Neder-Betuwe de regierol vanuit beide gemeenten oppakt. Zij wint tevens advies in bij de andere bestuurslagen. Voorliggende planontwikkeling wordt in zijn totaliteit door de verschillende bevoegde gezagen afgestemd en besproken.

Onder de nieuwe omgevingswet, is voor ontgrondingsactiviteiten > 100.000 m³ (artikel 4.6 van het Omgevingsbesluit) de Provincie het bevoegd gezag. Zij kan voor activiteiten binnen de omgevingsvergunning advies inwinnen bij de relevante bevoegde gezagen.

Volgens de procedures dient voor de planologische procedure (wijziging omgevingsplan) eerst een aanmeldnotitie mer-beoordeling te worden opgesteld, waarna het bevoegd gezag besluit of een MER noodzakelijk is. Omdat voor de ontgrondingsactiviteit al een project-MER noodzakelijk is, wordt de plan-MER hierin meegenomen. De wijziging van het omgevingsplan wordt tegelijk met de ontgrondingsactiviteit in procedure gebracht. Om die reden wordt één gecombineerde plan- en-project MER opgesteld. Het document wordt verder aangehaald als: MER.

Het MER, waarin de milieueffecten staan beschreven, wordt samen met het wijzigingsbesluit omgevingsplan ter inzage gelegd. Een reactie op de zienswijzen wordt als bijlage bij de verdere besluitvorming opgenomen.

Voorafgaand aan de aanvraag van de omgevingsvergunning en de wijziging van het omgevingsplan, wordt het plan al besproken met de bevoegde gezagen (Gemeenten, Waterschap Rivierenland, Provincie Gelderland, Rijkswaterstaat).

Naast de bovengenoemde bevoegde gezagen worden de volgende partijen actief betrokken in het participatieproces:

- bewoners / eigenaren en pachters van percelen binnen en aangrenzend aan het plangebied;

5.4 Planning

- NRD toesturen aan bevoegde gezagen in Q1 van 2025;
- keukentafelgesprekken omgeving, vanaf Q2 2024;
- NRD ter inzage in Q1 van 2025, verwerking advies commissie MER;
- informatiemoment voor omwonende en andere betrokkenen Q1 van 2025;
- onderzoeken uitvoeren en MER opstellen Q1 2024 – Q2 2025;
- concept MER met al het onderzoek en aanvraag omgevingsvergunning Q3 2025;
- definitief indienen aanvraag omgevingsvergunning en MER Q4 2025.

5.5 Contactgegevens

Initiatiefnemer:

K3Delta
Wanraaij 2
6673 DN Andelst
Postbus 200
6660 AE Elst (Gld.)

De heer K. (Kas) Lange
Functie gebiedsontwikkelaar
Tel. 024 348 88 00
k.lange@k3.nl

De heer K. (Koen) Akkerman
Functie gebiedsontwikkelaar
Tel. 024 348 88 00
k.akkerman@k3.nl

Bevoegd gezag omgevingsplan:

Gemeente Neder-Betuwe
Postbus 20
4043 ZG Opheusden

Gemeente Wageningen
Postbus 1, 6700 AA Wageningen

Bevoegd gezag omgevingsvergunning activiteit ontgronding:

Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
Tel: 026 359 91 11

Bijlagen

I. Verbeeldingen van het voornemen en alternatief

II. Communicatie- en participatieplan

III. Ontwikkelvisie